

ENTREVISTA AL BISBALENC EDUARDO RIVERA VICENCIO

És catedràtic d'economia i es defineix, sobretot, com a professor. Va néixer a Santiago de Chile el 1959, és investigador i ha estat professor de la Universitat Autònoma de Barcelona. És autor de nombrosos treballs de recerca i ha publicat el llibre "Teoría de la gubernamentalidad corporativa. Aspectos Generales y Conformación Monetaria" amb Editorial Caligrama. Recentment, ha ofert un curs de comptabilitat bàsica a la Bisbal del Penedès, on resideix des de fa uns mesos.

Es defineix com a professor, oi?

Sí, soc "el profe". Vaig adquirir l'essència de professor fa molts anys i se'm va impregnar la pell i ja m'ho crec. A més, la gent ho veu. És a dir, els meus alumnes, per exemple, amb ells mantinc una relació que va molt més enllà de les classes. Tinc amics i amigues que abans van ser alumnes meus.

Hi ha alumnes que ara ocupen posicions interessants dins del món de l'empresa i l'economia?

Sí! Mira, tinc l'experiència amb una noieta que era companya d'escola de la meua filla al barri, a Sant Cugat, on vivíem abans. Ella era ballarina de ballet i a mi em feia molta il·lusió veure-la perquè jo tinc una altra filla que també ballava ballet. Després vaig adonar-me que vivíem en edificis contigus i, quan ens veiem, ens saludàvem, amb ella i amb son pare. I un dia vaig entrar en una classe de primer curs, que de fet feia anys que no em tocava un primer curs, i me la trobo com a alumna. I, durant els darrers anys la vaig tornar a tenir com a alumna i la vaig estar ajudant amb el treball de final de grau. Més tard, va coincidir que una persona que conec em va demanar algú per una feina i la vaig recomanar a ella i es va posar a treballar. Després, va muntar la seva empresa del mateix àmbit, una gestoria, i jo la vaig ajudar a prendre la decisió de muntar-la. Avui en dia la meua alumna és qui porta els meus papers, la meua comptabilitat. Ha estat una experiència bonica. Ha vingut, fins i tot, a visitar-me a la Bisbal!

"Avui en dia la meua alumna és qui porta els meus papers, la meua comptabilitat. Ha estat una experiència bonica. Ha vingut, fins i tot, a visitar-me a la Bisbal!"

Que bonic deu ser quan, d'alguna manera, es tanca el cercle...

I tant! Jo diria que és el que més alimenta aquesta professió. Quan veus el resultat dels nois o te'ls trobes al carrer... o vas al banc a fer un tràmit i quan t'atenen et diuen: "hola profe". Això sí, jo de les cares me'n recordo però dels noms... això és més complicat. Però, en tot cas, una de les coses que més gaudeixo a la vida és la docència.

Per què et vas fer professor?

Doncs mira, jo no vaig començar en la docència. Jo vaig començar en una empresa amb la meua família. Mon pare era l'empresari i vaig començar treballant amb ell. I, en aquells temps, hi va haver moltes modificacions a Xile i, una d'elles, va ser tota la reforma previsual. En poques paraules, es va privatitzar la jubilació i tot el procés previsual. I, el meu pare, que era advocat, tenia una revista tècnica de temes laborals, tributaris i financers. Jo treballava allà, amb ell, i feia part dels números a la part legal. I ens vam posar a fer classes als col·legis d'economistes de diferents zones del país, el que vindrien a ser els gremis aquí.

Jo tindria uns 20 anys i em va agradar molt el tema: vam gravar vídeos i tot, una cosa que a l'època era com a molt nou... estem parlant dels anys 80 i 81. I justament, jo estava en el darrer any de la carrera i un dels professors també em va oferir ser professor ajudant, una figura que existeix a Xile quan destaquen en una assignatura. És com un privilegi que et demana un professor, et paguen poc, però és un gran honor i una gran oportunitat. I aquí ja va ser una mica el meu ham. Després, professionalment, vaig exercir en empreses i vaig arribar a ser gerent d'administració i finances d'una gran empresa per a l'Amèrica Llatina i el Carib, però això no em feia feliç. Em guanyava la vida molt bé però no era el meu món, no tenia aquest gaudi que volia. I un dia vaig analitzar que necessitava per ser docent, jo tenia la meua titulació universitària i havia fet màsters, i llavors vaig veure que necessitava un doctorat. I vaig prendre la decisió de fer el doctorat i vaig venir a estudiar a Barcelona, ja que em vaig enamorar del campus de Bellaterra. Em va agradar molt l'entorn, la zona verda, i la proximitat de la platja i la muntanya, una cosa que també passa a Xile. I vaig llençar l'àncora i m'hi vaig quedar.

I com va ser el canvi?

Quan vaig dir que em retirava com a gerent d'administració i finances molta gent em va dir que estava boig, que amb el que guanyava estava malament del cap si me n'anava a fer docència. Però jo volia fer el que em motivava. De fet, quan ja estava aquí estudiant, de seguida vaig començar a insistir als professors que volia ser professor i un, que era el cap de departament aleshores, em va dir que hi havia una possibilitat de fer classes i que em presentés al procés de selecció. Em van dir que no ho tenia fàcil, ja que jo no parlava català, però que seguís el procés. I ho vaig aconseguir! Vaig començar a ser professor i encara estava fent el màster, car el primer any em vaig dedicar de ple al doctorat i el segon any encara estava fent el màster, perquè durava dos anys. Vaig començar així el que havia de ser un període curt i va ser per a tota la vida i em van passar els anys donant classes, com jo volia!

Quan va començar a donar classes?

Pels volts de l'any 2000. Sempre a la Universitat Autònoma, tot i que també he fet classes en altres llocs a través de la Universitat, com ara en cambres de comerç.

De fet, el 2005 va canviar el Pla General Comptable per a les grans empreses i el 2008 per a la resta d'empreses. I d'això, com que jo era bastant expert d'aquest tema, vam fer cursos amb grups de professors de la mateixa Universitat Autònoma i vam escriure diversos llibres, cinc o sis. Entre ells, vam escriure un amb el que avui és el rector de la Universitat Pompeu Fabra, Oriol Amat.

Encara fas classes, a l'Autònoma?

Ara fa un any em vaig retirar de fer classes, vaig començar a notar que em cansava el compromís d'haver d'estar allà a les nou del matí i vaig dir-me "mira Eduardo, pots prendre't la vida d'una manera una mica més relaxada". Així que vaig fer comptes i vaig decidir retirar-me. Ara només faig una mica de consultoria i em dedico de ple a escriure i a estudiar. I ara fa uns mesos vam decidir venir a viure a Can Gordei, per gaudir de la tranquil·litat.

"Ara fa uns mesos vam decidir venir a viure a Can Gordei per gaudir de la tranquil·litat"

Quant a l'escriptura, quins són els temes que més et sedueixen?

Jo vaig començar a estudiar uns temes específics i aquests temes em van portar a construir una teoria que és sobre la qual estic escrivint en l'actualitat. El que estic fent és donar-li volum en diferents aspectes i, un d'ells, és el tema monetari, que és el tema central. Quan jo vaig començar a investigar aquí vaig començar a investigar amb Joaquim Vergés de la Universitat Autònoma i ell treballava tot el tema de les privatitzacions, l'eficiència de les privatitzacions. I analitzava empreses i comprovava si era més eficient l'empresa pública o la privada. I jo també m'hi vaig posar, a analitzar. I, a mig camí, vam veure que l'eficiència no tenia res a veure amb el fet que una propietat fos pública o privada. I llavors, vam pensar que potser haviem d'analitzar les relacions de poder, per veure per què es privatitzava.

Però, quan entres en aquests àmbits, ja passes una mica a treballar temes més sociològics i filosòfics, no?

És clar, canvies de tema. Jo quan vaig descobrir això me'n vaig anar a la filosofia de ple i vaig començar a rascar, des d'Aristòtil, qui havia parlat del poder a través dels temps. Introduint-me en aquest món va ser quan em vaig trobar amb Michel Foucault, que fa una anàlisi de totes les manifestacions del poder. I em va encantar. Vaig estar uns sis anys estudiant-lo, m'ho he llegit tot de Foucault, de principi a fi! I, a més, l'he estudiat amb profunditat. El que més em va agradar d'ell és la seva metodologia, que he de dir que també l'utilitzen altres autors. L'anomena arqueològica genealògica i es tracta d'analitzar un fet, esdeveniment o situació des d'un punt de vista històric i sense fer trampes, és a dir, sense tenir en compte el resultat d'allò que ha passat - que seria un avantatge, avançar-te al resultat. Llavors, et situes d'alguna manera en el minut històric amb els elements històrics d'aquell moment i la metodologia genealògica et permet veure les relacions de poder que hi havia en aquell moment històric i, això, defineix el fet o l'esdeveniment, com es va anar conformant el canvi a través de la història.

Tots aquests temes em van atraure molt i una nit, estava pensant ja gairebé adormit, i em vaig despertar pensant en com s'havia privatitzat, arreu del món, de forma simultània. I en aquest tema hi havia alguna cosa que no em quadrava, perquè tot i que no veies el deteriorament de forma instantània, veies que en un futur sí que hi hauria aquest deteriorament. I llavors jo pensava... per què no es va privatitzar als anys 20, 30 o 40 del segle passat si això de privatitzar és tan bo? D'on van treure els diners, els empresaris d'un dia per l'altre? I llavors vaig veure que Foucault em podia servir per analitzar el tema monetari de forma històrica i perquè es produeix la fallida de la dècada dels 70. I, és clar, vaig veure que hi va haver el trencament del patró or el 71 i va haver-hi la crisi del petroli el 73, que tenen relació perquè ara la moneda no tenia el suport de l'or al darrere. I aquí va ser quan la crisi del petroli del 73 va ser tan gran. Aleshores et comences a explicar una sèrie de fets econòmics que, havent dedicat tota la vida a la professió, de cop suposen un despertar. De fet, quan comences a buscar literatura veus que altres ja havien vist i descobert aquestes coses. Jo estic construint aquesta teoria que he anomenat "Teoría de la Gubernamentalidad corporativa" que pretén explicar com ens governen, a escala global, les grans empreses. Intentar explicar aquesta situació amb què veus presidents de països fent el lobby de les empreses i comprovar que tot això s'ha normalitzat. I, és clar, tot això es construeix a través d'aquesta anàlisi.

Encara que no estiguis fent classe, tots els treballs que publiquis sí que serveixen perquè els alumnes els puguin consultar i fer servir per als seus treballs...

Sí, és clar. Jo he publicat uns nou articles dedicats a aquest tema. El darrer s'anomena "Manifiesto del Dinero" i està centrat en el dòlar, que farà fallida, s'abandonarà el dòlar, perquè s'ha ocupat com a mitjà de pressió, com a mitjà d'extorsió i com a mitjà sancionador també. Tant és així que la darrera guerra entre Rússia i Ucraïna, més enllà del posicionament de cadascú, hem de tenir en compte que primer Occident va posar sancions a Rússia per tots cantons. I una de les coses que va fer Rússia, que jo crec que va ser una genialitat, va ser dir "d'acord, perfecte, doncs no faig més transaccions en dòlars.

BISBALENCES

O em compren en rubles o no en venc més". I així està. I, és clar, va treure la moneda. Per tant, "ja no em pot sancionar. No em pots retenir els diners" perquè tots els calés mundials passen per una institució que es diu el sistema Swift, que és com un canalitzador de tots els recursos dels Estats Units i, com que no es compren amb dòlars, els recursos no passen per allà.

Aquest tema geopolític, que no deixa de ser un tema monetari, ha fet que una unió que ningú s'hauria imaginat, s'hagi creat: la unió entre Rússia i la Xina. Això, sumat als nous blocs econòmics i als canvis de model econòmic, fan que el que està per venir no ens ho puguem ni imaginar. Els Estats Units és un imperi que està a punt de desaparèixer tal com el coneixem.

Com a economista, què creus que passarà a curt termini?

No vull ser pessimista, però seré realista. La cosa no ve fàcil. Estem comprant energia a Rússia, però terciaritzada, més cara. Això ha fet que pugin tots els preus perquè l'energia està involucrada en tots els productes. I aquesta inflació que ens venen de la taxa del 3,5% interanual que va sortir fa pocs dies és una mentida absoluta i l'IPC que paguen els treballadors envoltarà el 15%. Ens hem sumat a un model que no era el convenient per a Europa. Hem seguit als Estats Units i això ens ha perjudicat i, els dirigents europeus, han estat molt poc intel·ligents en aquest sentit. Hi ha moltes imposicions a través de les grans empreses, perquè el que ens governa són les grans empreses. Quan es van privatitzar empreses a Espanya, moltes eren privatitzacions amb capitals nacionals. Hi havia una privatització, però no una desnacionalització de l'empresa en termes de propietat, la propietat continuava sent del país. Principalment, eren bancs o empreses amigues dels bancs que podien tenir finançament per a la compra d'aquesta empresa. Però després d'aquesta nacionalització amb capitals nacionals, es van anar creant exigències a escala global i això va forçar que moltes d'aquestes empreses haguessin de vendre a tercers, perquè es va exigir que venguessin i qui les va comprar van ser grans grups econòmics, grans fons d'inversió exteriors.

Així, molts fons d'empreses són d'Estats Units o, alguns, de fons europeus molt grans. Hem perdut fins i tot la nacionalitat d'aquests empresaris privats. I, és clar, això ens afecta directament. Perquè ells tenen participació en totes les empreses energètiques que existeixen i, per tant, poden afectar. I els polítics que tenim, en general poc preparats, no s'adonen d'aquestes coses i no saben com funciona el model. Sovint donen suport als Estats Units perquè no saben què fer.

Els que en sabeu tant d'economia, com porteu veure com s'enfoquen les notícies d'economia?

No és gens grat. A títol personal no ho porto gens bé. Et genera un refús cap a tot. Ve a ser allò de "yo me bajo del mundo" que deia la Mafalda. I això és el que he fet. Venir a Can Gordei i estudiaré les meves coses, miraré de mirar el mínim de notícies possibles i d'informar-me a través de lectures i mitjans, alguns fins i tot els he de piratejar perquè estan prohibits aquí a Europa! Fixa't quin nivell de democràcia tenim que hi ha mitjans de comunicació internacionals als quals no ens deixen accedir... Tot plegat perquè ens estan venent unes altres coses. Mira, ara ja no es parla d'Ucraïna i Rússia, perquè ara el centre d'atenció és la guerra d'Israel contra Palestina. I quan va acabar la pandèmia? Quan va començar el conflicte de Rússia amb Ucraïna. Els mitjans de comunicació controlen la població i els temes que han d'ocupar l'actualitat. Ja ho deia Foucault als anys 60 i 70. No és nou.

Hi ha més coses. Ara, tots paguem amb targeta i, així, ho saben tot de nosaltres: què comprem, a on, quant ens gastem, etc. El coreà Byung Chul Han té un llibre breu que es diu "La Psicopolítica" on parla del fet que, avui dia, no és necessari que ens pressionin per donar dades: nosaltres les introduïm als ordinadors i les facilitem, així com les nostres preferències a Facebook, on hem estat, on hem menjat, etc. Entreguem la nostra informació. Així, els poders saben què volem i ens van configurant i ens van entregant notícies com les d'ara, les que ens generen inseguretat: notícies d'assaltaments, de robatoris, de violacions, d'allò dolent... Potser ha passat un nombre de fets similar en anys anteriors, però aleshores no ho van destacar. I, de cop, surt una llei de no sé què... és com si vivíssim en un món de maqueta.

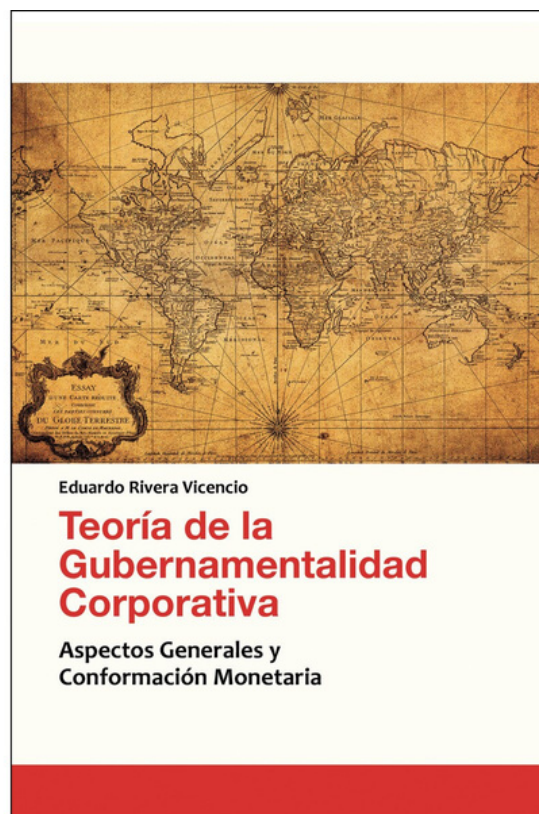
BISBALENCES

Arribem al final de l'entrevista. El teu llibre "Teoría de la Gubernamentalidad Corporativa" està a les llibreries i està adreçat a tota mena de públic interessat a conèixer la realitat de l'economia i les seves crisis. Com et sents quan el veus a les llibreries?

Fa il·lusió veure'l exposat o a la venda a Amazon. Però també em fa molta il·lusió veure les consultes i lectures que tenen els meus articles a internet. Aquesta literatura no és tan densa com pot semblar. Des de fora fa la sensació i, en realitat, no hi ha números en aquests llibres d'economia, només hi ha els números de les pàgines (somriu). Jo he creuat bastant economia, història i filosofia i, quan jo escric, jo estudio aquestes coses d'un fet determinat i faig un batut: amb tot plegat, produeixo lletres. No hem de prendre la perspectiva que l'economia és una ciència social. L'economia no és una ciència exacta, no es pot tractar com a tal. L'economia en la seva base, és quelcom per al benestar de les persones i l'hem ocupat per asfixiar les persones.

La idea de fer un curs d'economia a la Bisbal del Penedès, d'on fa sorgir?

A mi m'encanta la docència, com ja t'he comentat. En deixar-la, jo continuava tenint ganes de fer classe i, per això, vaig decidir oferir-me, a l'ajuntament, per fer aquest curs de forma gratuïta. Jo m'entretinc i ajudo els participants a aprendre. Jo he vingut aquí a viure i puc gaudir de moltes coses, em beneficia de la comunitat: la tranquil·litat, els serveis, etc. És clar que pago els meus impostos, però a més, m'agrada molt poder contribuir a la comunitat, és una forma de viure. Penso que, si tots tinguéssim aquesta consciència de comunitat, si aportéssim una part de nosaltres, el món seria molt millor. La societat cada vegada és més individual, egoista, personalista i crec que tots plegats hauríem de canviar de xip.

“Des de fora fa la sensació i, en realitat, no hi ha números en aquests llibres d'economia, només hi ha els números de les pàgines (somriu). Jo he creuat bastant economia, història i filosofia i, quan jo escric, jo estudio aquestes coses d'un fet determinat i faig un batut: amb tot plegat, produeixo lletres.”